

Kruip in de rol van een duurzame bosbeheerder

Leerdoel:

- De leerlingen kunnen illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt.
- De leerlingen kunnen met concrete voorbeelden uit hun omgeving illustreren hoe mensen op positieve, maar ook op negatieve wijze omgaan met hun milieu.
- De leerlingen tonen respect en zorg voor de natuur vanuit het besef dat de mens voor zijn levensbehoeften afhankelijk is van het natuurlijk leefmilieu.
- De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven op het welzijn en of de vrede in de wereld te bevorderen.

Samenvatting:

Duurzaam bosbeheer betekent de toekomst voor het bos. Er wordt rekening gehouden met de natuur, de dieren, de rechten van de inheemse bevolking, enz. Door dit rollenspel leren de kinderen het belang van duurzaam bosbeheer beter begrijpen. Het laat hen nadenken over onze manier van omgaan met het bos en de Noord-Zuid-verhouding hierin.

Uitgewerkte activiteit:

Werkvorm: rollenspel

Inkleding: Personages, inleidend verhaal (eventueel)

Materiaal en voorbereiding:

Zorg dat je zelf de verschillende rollen goed kent. Als moderator kan je de leerlingen helpen en sturen.

Knip de achtergrondinfo van de rollen en de stellingen (zie bijlage).

Materiaal: groene en rode kaartjes, verkleedkleden en attributen voor de verschillende personages

Achtergrondinformatie:

Duurzame bossen worden volgens verschillende criteria beheerd. Enkele daarvan houden rekening met de lokale bevolking, in en rondom het bos. Wanneer het bos zomaar lukraak gekapt wordt verliezen de bosbewoners hun leefomgeving, cultuur en levenswijze. Deze mensen leven immers in én van het bos, in harmonie met deze natuurlijke hulpbron. Velen onder hen, zoals de Pygmeeën uit Centraal Afrika, de Amazone Indianen of de Penan van Borneo leven van verzamelen, jagen en vissen, ook al worden overlevingslandbouw en ruilhandel meer en meer gebruikelijk. Andere volkeren kweken dieren, zoals de rendieren bij de inheemse volkeren van Scandinavië en Siberië. Deze bevolkingsgroepen die traditioneel nomadisch of semi-nomadisch zijn, gaan stilaan over tot een permanent sedentair leven. Ontbossing betekent het einde van hun manier van leven. Vaak verzetten deze bosvolkeren zich tegen de overmatige exploitatie en beschadiging van hun omgeving. Aangezien ze slechts een minderheid zijn in hun land, worden hun territoriale rechten echter vaak niet erkend.

De dag van vandaag bestaat er een groeiende problematiek omtrent illegale houtkap en omzeilen van regelgeving, waar deze bevolkingsgroepen de dupe van worden. Daarom wordt het aangeraden hout uit duurzaam beheerde bossen aan te kopen, of dit nu uit de tropen of van achter de hoek komt.

Wat zijn duurzaam beheerde bossen?

In de eerste plaats houden duurzaam beheerde bossen zich aan de *wetten van het land waar ze zich bevinden*. Beheers- en gebruiksrechten en dito verantwoordelijkheden worden duidelijk bepaald, opgetekend en uitgevoerd. Lokale gemeenschappen die legale beheer- of gebruiksrechten van het gebied hebben, zullen deze ook behouden tenminste tot zover dat ze hun rechten en hulpbronnen kunnen beschermen en duurzaam beheren, tenzij ze deze zelf overmaken aan andere instanties.

De inheemse bevolking behoudt haar legale of gebruikelijke rechten om hun land te gebruiken, bezitten en beheren. Het uitgevoerde bosbeheer zal nooit een (in)directe bedreiging vormen voor de *natuurlijke hulpbronnen* of beheerrechten van de inheemse bevolking.

Bij illegale of niet-duurzame ontbossing worden deze rechten maar al te vaak met de voeten getreden. Heel der volkeren worden uit het bos verdreven en moeten hun heil elders gaan zoeken. Op die manier komen ze in contact met de maatschappij en geraken ze vaak in verval.

Boswachters zullen speciale culturele, ecologische of religieuze sites in het woud, aangeduid door de inheemse bevolking, erkennen en voor hen bewaken en beschermen. Op die manier kunnen de bevolking en de echte bosbewoners hun cultuur en religie behouden. Bossen zijn de schatkamers van biodiversiteit: in een duurzaam beheerd bos wordt eveneens de biodiversiteit in stand gehouden.

Indien het bosbeheer gebruik wil maken van de *traditionele kennis* van deze inheemse bevolking moeten ze hier toestemming voor vragen en zal deze bevolking met wederzijdse toestemming op een degelijke manier vergoed worden.

In geëxploiteerde bossen wordt eveneens vaak een loopje genomen met een degelijk *arbeidsreglement*, zo werkt de lokale bevolking er vaak onder erbarmelijke en onveilige omstandigheden. Bij duurzaam bosbeheer wordt rekening gehouden met het langdurig sociaal en economisch welzijn van de werknemers en wordt er voldoende werk en opleiding geboden aan de bevolking in de plaatselijke gemeenschappen. Alle toegepaste wetten en regelgevingen mbt gezondheid en veiligheid van de werknemers en hun familie moeten nageleefd worden. De sociale impact van het beheer van het bos zal ten allen tijde gemeten en erkend worden.

Ook *impact op het milieu* die onrechtstreeks naar *impact op de bevolking* leidt, wordt bij een duurzaam beheerd bos strikt gecontroleerd. Vaak echter wordt het beschikbaar water voor de plaatselijke bevolking vervuild met pesticiden en meer, zodanig dat het onmogelijk wordt hiervan te drinken en zeer grote gebieden last krijgen van deze polluenten.

Verloop activiteit:

Vertel zeker eerst de kinderen over duurzaam bosbeheer. Info hierover vind je in bovenstaande tekst. Dit rollenspel is moeilijk als de kinderen niets afweten van duurzaam bosbeheer.

Verdeel de klas in zes groepen, elk van die groepen krijgt één van onderstaande beschrijvingen (rollen) en een attribuut die bij hun rol past. Zet daarna de groep in een kring, eventueel rond een tafel zodat er makkelijk voor heel de groep gesproken kan worden. Laat de kinderen zich inleven in hun rol: ze zitten op een grote conferentie waar gediscussieerd wordt over duurzaam beheer van het bos. De uitkomst van deze conferentie zal beslissend zijn bij het maken van nieuwe wetten, dus elke rol heeft er baat bij zijn eigen prioriteiten zoveel mogelijk te verdedigen. Elke leerling krijgt ook een rood en groen kaartje, hierdoor wordt het duidelijk wie voor en wie tegen is. Nadat ze een fiche met achtergrondinformatie over hun rol hebben gekregen (zie bijlage), laat je hen zichzelf voorstellen aan de groep. Maak eventueel naambordjes. Klaar? Laat hen een stelling trekken en start de discussie! Je kan zelf bijvragen of voorbeelden geven als je ziet dat de groep niet meteen mee is.

Rollen en attributen:

Rol	attribuut
Plaatselijke bevolking	vislijn
Grootschalige houtkapindustrie (niet duurzaam)	houten kistje
Extreem milieu –activist	groene T-shirt
Mijnbouw/aardolie industrieel	gouden ketting
Ontwikkelingsorganisatie	11.11.11 zak
Boeren	strohalm

Stellingen:

1. Er wordt een grootschalige wereldcampagne gevoerd om het verbruik van hamburgers te verminderen. Voor of tegen?

Tip: haal de vleesconsumptie aan; door veel vlees te eten verdwijnen enorm veel bomen. Dit om het veevoeder te kweken, maar ook om het vee te laten grazen.

2. Er is een voorstel op wereldvlak om het Amazonewoud dat er vandaag nog is, volledig te beschermen. Het zou voor niemand meer toegankelijk zijn. Voor of tegen?

Tip: de klas kan zich afvragen of we niet meer naar al dat moois mogen kijken, of de aarde beschermd moet worden t.o.v. de mens. Mogen de stammen in het regenwoud er dan ook niet meer leven? Hoe vind je een evenwicht?

3. De toenemende wereldbevolking moet eten; dus natuur moet maar wijken voor voedingsstoffen. Voor of tegen?

Tip: laat de klas zich afvragen of de huidige manier van voedselaankoop de beste is? Kan het ook anders? Wat met al de verpakkingen? Kunnen we voedsel beter verdelen? Hoeveel voedsel gooien de supermarkten hier weg? Hoeveel voedsel gooien de mensen thuis weg?

4. Bolivia is één van de armste landen ter wereld. Mijnen en aardolieputten brengen dollars in het laatje en moet dus gestimuleerd worden. Voor of tegen?

Tip: vraag je af of hoe geld in het laatje van Bolivia komt? Wat met de problemen met de natuur achteraf? Mijnbouwers werken vaak in vreselijk slechte omstandigheden. Er wordt heel veel bos gekapt en soms moeten hele dorpen verdwijnen om een mijn te maken. Bovendien komen de bewoners vaak in aanmerking met gevaarlijke kankerverwekkende stoffen zoals kwik. Wat met de onrechtstreekse gevolgen van de ontbossingen?

5. De consument wil kwalitatief tropisch hout voor zijn meubelen, terras, etc. en liefst niet te duur, dus komt het er toch gewoon op neer om effectief en efficiënt te kappen, zonder meer. Akkoord of niet akkoord?

Tip: hoe zit dat dan? Met wat moet er allemaal rekening gehouden worden, Wat vinden de verschillende partijen ervan?

6. Het doet er toch niet toe of er nu ergens een dier of een plant uitsterft, als "de mens" maar comfortabel kan leven. Akkoord of niet akkoord?

7. Het is toch veel interessanter voor de plaatselijke bevolking om hun bosgronden te verkopen aan een groot houtkapbedrijf en daarbij een job te krijgen dan om verder te ploeteren op hun eigendom met een paar percelen landbouw en wat bos. Akkoord of niet akkoord?

Tip: wat gebeurt er in de praktijk? Krijgt de plaatselijke bevolking een job? En zoja, is deze veilig, en met aanvaardbare werkuren? Wie gaat er met het geld lopen? Van hun bos? Kan dit zomaar?

Verwijzing naar werkblaadje: /

Integratie systeemdenken:

Door zich in te leven in een rol, leren de leerlingen niet alleen vanuit hun eigen standpunt kritisch na te denken, maar zich ook te verplaatsen in de situatie van iemand anders, die een heel verschillende levensstijl en gewoontes heeft dan hij zelf. Heel wat normen en waarden komen aan bod.

Bronnen:

In samenwerking met BOS+tropen.

Gelinkte activiteiten en leerdoelen: /